

morala opravljati isto delo kot njena ožja tovarišica 900 dinarska, bi tudi to vzbujalo nevoljo, ki bi dobi vzgoji mladine ne bila v korist. Sicer pa tudi g. poslanec Komanu ni neznan, da se za 500 Din laže dobi v mestu hrana kot na deželi. Kdo pa bo preskrbel mladi učiteljici vse drugo?

Laže naj torej le ostanejo take kot so, saj draginja celo raste. Po mojem predlogu bi mogli zaposliti vse brezposelne učiteljske moči, ne da bi se državni budget obremenil.

Menim, da bo celo na boljšem za precej milijonov.

Res, da bi ob izvedbi vsega povedanega marsikatera uradniška, oziroma učiteljska družina z dvojno plačo bila prisiljena nekoliko omejiti svojo dosedanje udobnost, toda stradal — če razmere ostanejo kot so — ne bo nihče. Glavno pa je to: Ustrezno bi bilo socialni pravičnosti in v veliki meri pomagano državi, ki je v težavah, a nam mora biti baš zato še bolj ljuba in draga.

Splošne vesti

— Predsednik J. U. U. pri g. prosvetnem ministru. Tov. Damjan Rašić, predsednik Jugoslovenskega učiteljskega združenja, je bil 1. februarja pri g. prosvetnem ministru in ga ponovno naprosil, da bi odstopil od namena onemogočiti osnovnošolskim učiteljem, da postanejo nadzorniki. Tov. predsednik je poudaril, da smatra učiteljstvo osnovnih šol, da pripada mesto sreskih šolskih nadzornikov njemu. Učitelji imajo najboljše kvalifikacije za ta mesta in niso krivi, da ni bil že od ujedinenja do danes niti enkrat objavljen razpis nadzorniških mest, a je povsem gotovo, da bi se z izbiro moglo dobiti najboljših nadzornikov. Od učiteljev, ki so dovršili dve ali štiri leta Višje pedagoške šole, bi prišli za nadzornike v pošteve le oni, ki so dovršili na tej šoli pedagoško skupino. Predsednik je izrazil bojazn, da bo s tako reformo prizadet stan, ki tega ni zaslužil.

UČITELJSKA TISKARNA

Ljubljana — Frančiškanska ulica 6

— Ker bo kmalu ustanovni občni zbor društva za zgradbo »Učiteljskega doma ob morju za dravsko banovino«, pošljite čimprej prijavnice!

— Pošljite prijavnice za »Učiteljski dom ob morju«, ker bo kmalu ustanovni občni zbor, s katerim se bo pričelo s podrobnim delom za čimprejšnjo postavitev našega doma ob morju!

— Nov učiteljski list. V Skoplju je izšla prva številka revije »Učiteljski pokret« pedagoško-socialnega časopisa. Dvojna številka lista obsega 84 strani in prinaša precejšnje število pedagoških člankov. Ima tudi književni in pedagoški pregled. List bo izhajal mesečno in stane Din 50.— letno.

— Pevski zbor državne učiteljske šole iz Ljubljane bo priredil v nedeljo, 19. t. m. ob 3. uri popoldne koncert narodnih in umetnih pesmi v osnovnošolski telovadnici v Novem mestu. Omenjeni zbor je že nekajkrat nastopil v Ljubljani in dosegel lepe uspehe. Okoli stočlanski zbor naših bodočih učiteljic in učiteljev je pod vodstvom gospoda profesorja Ivana Repovša naštudiral prav pester program, s katerim bo pokazal svoje izvenšolsko delovanje. Učiteljstvo naprosamo, da poseti koncert in ga mladini prav toplo priporoči.

— Ročni slovar o slovanskem narodnem verovanju. Znana velika založna trdka Walter de Gruyter & Co v Berlinu bo na pobudo kongresa slavistov izdala »Handwörterbuch des slavischen Volksglaubens«, ki ga urejuje dr. Schneeweis v Pragi, bivši lektor nemškega jezika na beograjski univerzi. Delo bo izšlo v 4 zvezkih. I. zvezek bo obsegal rastline, II. živali, III. človeka in občestvo, IV. nebo

in zemljo. Sodelujejo pa: za Srbohrvate V. Čajkanović v Beogradu, za Čehoslovake K. Chotek v Pragi, za Poljake A. Fischer v Lwovu, za Bolgare St. Romanski v Sofiji, za lužiške Srbe J. Schneider v Budišinu, za vzhodne Slovence Dimitrij Zelenin v Leningradu. Za nas Slovence je bil določen rajni kustos Etnografskega muzeja v Ljubljani dr. Stanko Vurnik, ki je že razposlal raznim gospodom navodila za zbiranje potrebnega slovanskega gradiva. Dr. Schneeweis me je sedaj naprosil, naj prevzamem od Vurnika začeto delo, kar sem tudi obljubil. V zapuščini sem našel nekaj Vurnikovih ekscerptov iz knjig in le malo poslanega gradiva. Ni mi znano, komu je poslal navodila za zbiranje, kdo je že odpisal gradivo, s kom si je o tej stvari dopisoval in kake načrte je še imel. Ker mora biti delo za I. zvezek (rastline) že do avgusta t. l. gotovo, prosim vse tiste sodelavce, ki so že odpisali dr. Vurniku kaj gradiva in ki ga nameravajo do določenega roka zbrati, naj mi to naznani. Prosim pa tudi gg. učitelje, učiteljice, duhovnike in druge, ki živijo med narodom in prisluškujejo še živemu vrelcu narodnega izročila, da se mi blagovolijo javiti za sodelovanje. Na Slovence odpade 5—6 pol od 50, ki jih bo obsegal I. zvezek. Čim več

KNJIGARNA

UČITELJSKE TISKARNE
Ljubljana — Frančiškanska ulica 6

bo dobrega gradiva, tem bolj častno bomo zastopani. Zato čimprej na delo! Kdor želi navodil za zbiranje, naj se javi na naslov: Dr. Fran Kotnik, inspektor prosv. odd. kraljevske banske uprave v Ljubljani, Levstikova ulica 21/II.

— Za pouk zemljepisja in zgodovine v osnovni šoli se poslužite Polakovega Zemljepisa za III. in IV. razred osnovnih šol in njegove Zgodovine za III. in IV. razred osnovnih šol.

— Priporočajte otrokom, da si za pouk zemljepisja in zgodovine nabavijo Polakov Zemljepis za III. in IV. razred osnovnih šol in Zgodovino za III. in IV. razred osnovnih šol.

— »Samoupravno gospodarstvo« v dravski banovini je naslov brošure, ki jo je pravkar izdala kraljevska banska uprava dravske banovine. Vsebuje ta-le poglavja: Občine, sreski čestni odbori, banovina, razvoj samoupravnih financ, davčna obremenitev kmetkega prebivalstva in stanje samoupravnih dolgov. — Vsi izdatki občin dravske banovine so znašali po odobrenih proračunih (izvzeto je mesto Ljubljana) v l. 1930. Din 109 milijonov 749.000.—; v l. 1931. Din 119 milijonov 691.000.— ter v l. 1932. pa Din 104 milijonov 855.000.—. Izdatki so narasli ravno v l. 1930. in 1931. zaradi velikih bremen, ki jih

je zakonodaja naložila samoupravnim telesom. Predvsem nalaga zakon o narodnih šolah občinam dajatve za stanarino in kurivo učiteljstva in nagrade veroučiteljev. V selških občinah dravske banovine gre nad 30% proračuna za narodno prosveto. Iz šolskih proračunov pa gre 66% vseh izdatkov na račun teh novo uvedenih bremen. Nadalje je zakon o notranji upravi prenesel na občinski proračun za vzdrževanje poslopja sreskega načelstva in stroške za policijo. Zakon o pospeševanju kmetijstva obvezuje občine, da morajo prispevati vsaj 10% vseh rednih proračunskih izdatkov za kmetijske fond. Zakon o zdravstvenih občinah nalaga večja bremena samostojnim zdravstvenim občinam; enako tudi zakon o zaščiti učencev, o asanaciji vasi in o šolskih poliklinikah. Po zakonu o samoupravnih cestah so se nekatere državne ceste uvrstile v banovinske ceste in nekatere banovinske ceste v občinske.

Osebne zadeve

i— Prevedeni so iz pripraviške v IX. skupino učitelj(ce): Koželj Miroslava iz Sv. Petra pod Sv. gorami; Demšar Zlatka iz Radotovičev; Jenko Mihaela iz Zagorja ob Savi; Bidovec Martin iz Lemberga; Čeh Ana iz Sostra; Kukovičič Ljudmila iz Šmarja pri Jelšah.

—i Napredovali so v VIII. skupino nastopni učitelji: Iglar Rajko iz Slovenjgradca; Persoglio Marija iz Šafarskega; Kodrič Rudolf iz Vuhreda; Brumen Ana iz Sv. Miklavža; Petrač Franc iz Gorice; Hribnik Karolina iz Makol; Perkavac Celestin iz Šmartnega p. S. gor; Cvetko Martina iz Črešnjec; Kokalj Jagoda iz Šmarja pri Jelšah; Berlot Srečko iz Moravč; Terčak Stanko iz Marenberga; Skulj Bogomila iz Zagorja ob Savi; Zorko Valerija iz Sv. Jurja v Sl. g.; Zomer Franc iz Sevnice; Rupar Marija iz Selc; Štolfa Vida iz Selc; Terpin Ana iz Dobernič; Igljč Rozalija iz Bizeljkega; Modic Ana iz Kočevja; Petek Kristina iz Runeča; Ostanek Franc iz Vodice; Zupan Friderika iz Preske; Vižintin Vera od Sv. Jurja; Čermelj Henrik iz Sv. Vid; Mislej Alma iz Studencev; Janko Marija iz Rajhenburga.

Učiteljska knjigarna podružnica

Maribor — Tyrševa ulica štev. 44

V VII. skupino: Velnar Amalija iz Murske Sobote; Ahčin Natalija iz Ljubljane; Buh Erna iz Jesenic; Hofbauer Justina iz Hrastnika; Držaj Jožica iz St. Vida; Sever Vera iz St. Jerneja; Španger Amalija iz Studencev pri Mariboru; Kotnik Pavla iz Lehna; Jelenc Ivana iz Prečnice; Einspieler Maksimilijan iz Dola; Flajs Andrej iz Zelimelj; Suštaršič Josip iz Rakeka; Selan Marija iz Hrušice; Vivoda Zofija iz Cerkelj pri Kranju; Petrovič Marija iz Studenca-Iga; Medic Roza iz Koprivnika; Michelltsch Gabrijela iz Vel. Lašče; Povh Stanko, Markizeti Marija iz Jesenic; Rupnik Adela iz Kočevja; Nagelschmid Josipina iz Hajdine; Peyha Jakobina iz Šmarja pri Jelšah; Gabrijelčič Zofija iz Murske Sobote;

v IX. skupino: Humek Vera, učiteljica gospodinjstva v Ljubljani.

Če žele te in glad mori,
a skopo v žepu ti zveni,
za mal denar postregel rad
ti »Daj-Damov« bo avtomat.

Ker se pravkar dotikamo ČSR, naj navedem besede, ki jih je spregovoril nemški pesnik Gerhart Hauptmann, čigar 70. življenjski jubilej je praznovan nedavno ne samo nemški narod, temveč ves svet o prvem Čehoslovaku, prezidentu Masaryku. Besede pesnika Hauptmanna navajam tudi v zvezi z bližnjim rojstnim dnevom vzor-Slovana — tatička Masaryka (* 7. marca 1850.).

Isti dan, ko je imel jubilan Hauptmann predavanje v praškem Penklubu, je bil sprejet tudi od šefa ČSR g. Masaryka na gradu v Lányh. O tem obisku pove Hauptmann med drugim: »Z visokim državnikom sva govorila domala dve uri. O vsečem. O umetnosti, filozofiji, literaturi in tudi o politiki. V takih razgovorih pa se pokaže, da je prvi državljani čehoslovaške republike orientiran o vseh vprašanjih do neskončnosti. Masaryk ni samo najboljši učen mož sveta, on je tudi eden največjih filozofov in modrijanov našega časa.«

Veliki Nemec končuje svoje pripovedovanje: »Ko bi kdaj res prišlo do uresničenja Združenih držav Evrope, vem koga si bomo poiskali za prvega predsednika ZDE!«

Tako je jubilan pesnik Gerhart Hauptmann povedal tudi javno o velikem slovaškem predstavniku, čigar čudovito življenjsko pot od kovaškega nakovala do predsedniškega stola in vse njegove velike zasluge za čehoslovaški narod in vse Slovence bomo spet prikazali mladim Jugoslovancem ob priliki rojstnega dne T. G. M. preje, kakor bo pretekel mesec dni.

Te dni spravlja praška vlada pod streho državni proračun. Ob priliki, ko je stopil pred poslance prosvetni minister dr. Derer in utemeljeval zahteve svojega resora, se je sprožila debata o osnutku šolskega zakona, ki ga je dr. Derer pred tedni prinesel v svoji aktivnosti v parlament (kakor sem omenil že v prejšnjem odstavku). Skupina slovaških revizijo-

— Podporno društvo državnih banovinskih uslužbencev dravske banovine v Ljubljani ima svoj redni občni zbor v soboto dne 4. marca 1933. v salonu gostilne pri Mraku, Rimska cesta 4. Začetek ob 19.30 uri. Dnevni red: 1. Poročilo odbora. 2. Poročilo pregledovalcev računov. 3. Volitev dveh članov odbora in dveh pregledovalcev računov. 4. Olajšanje pogojev pristopa k društvu. 5. Predlogi odbora. 6. Predlogi članov. 7. Slučajnosti.

— Sreski šolski nadzorniki — V. skupina. Tovariše nadzornike, ki so se obrnili na sekcijo z vprašanjem glede V. skupine, obveščamo, naj vložijo prošnje na osnovi § 346. uradniškega zakona na pristojno oblast.

— V 24. številki »Učiteljskega tovariša« je bilo objavljeno, da vodi orkester mladinskega zbora tovariš »Muršec« — kar pa je pomotno. Mladinski zbor kot orkester v Podpeči vodi šolski upravitelj: Mihev Ivo.

Učiteljski pravnik

KURIVO UČITELJSTVA NARODNIH ŠOL

Po § 23. zakona o narodnih šolah, točka 3, imajo šolske občine dolžnost »dajati kurjavo za šolo, učitelja in šolskega slugo, ako stanujeta v šolskem poslopju«. V § 84. pa je določeno: »Vsi državni učitelji narodnih šol imajo pravico na stanovanje, oziroma stanarino po § 23. in § 29. tega zakona, kakor tudi na kurivo po deželi.

Kurivo upravitelj in učiteljev po deželi je zakonito določen službeni prejemek, ki jim pripada po določitvi zakona o narodnih šolah.

Ker še ni izdan pravilnik k zakonu o narodnih šolah, ki bi določal točno pripadajočo količino kuriva učiteljstvu in da se uvede enotno dodeljevanje količine kuriva po krajevnih šolskih odborih v dravski banovini, je izdala kraljevska banska uprava pod IV. No. 12.624/25—30 z dne 3. I. 1931 v okrožnici navodila, kakor sledi:

»Dokler ne odredi ministrstvo prosvete drugače, odločam, da dajo krajevni šolski odbori v smislu §§ 23. in 84. zak. o nar. šolah šolskim upraviteljem in učiteljem (icam) toliko kuriva, kolikor ga ti neobhodno potrebujejo za dovoljno ogrevanje stanovanja in za kuho onim, ki imajo lastno gospodinjstvo, oziroma onim, ki si sami kuhajo.

Pri poročenih znaša v zimskem času največja uporabna količina 1 m³ mesečno, v letnem času po ½ m³ suhih, trdih drv, pri ne-

Oddelek za učila

Ljubljana
Maribor

poročenih pa polovica od te količine. V kolikor so do sedaj sprejemali učitelji kurivo preko te označene količine, je smatrati, da so sprejeli to na račun bodočih mesecev.

Sporazumno s krajevnim šolskim odborom se kurivo lahko naknadi v denarju.

Ta okrožnica kraljevske banske uprave pa se je razveljavila z novo okrožnico z dne 1. februarja 1933, IV. No. 17.486/2, ki se glasi:

»Povodom pritožbe nekega šolskega upravitelja je glede količine kuriva, katero imajo prejemati učiteljstvo narodnih šol po čl. 23. in 84. zakona o narodnih šolah od krajevnih šolskih odborov, odločilo ministrstvo prosvete z odlokom z dne 12. decembra 1932, O. N. br. 87.450 nastopno:

nistov, kakor jih naziva praški tisk, očita ministru, da so dr. Derer in praška vlada proti Slovacom sploh premačehovski. Ne omenjam tega iz političnega gledišča, temveč uporabljam le za uvod v zanimiv prikaz napredka slovaškega šolstva od prevratnih dni pa do danes.

Poslanec dr. Ivanká je prihranil ministru dr. Dererju obrambni govor in je raje v imenu svojih tovarišev naštel napredek šolstva v svoji ožji domovini, kar je edino zasluga sedanje republike.

Dr. Ivanká je naglasil: Slovaški problem je državni problem. Če hočemo imeti močno ČSR, moramo imeti zdravo in zadovoljno Slovaško. Slovaki mora biti močan kulturni in gospodarski činitelj države; kajti: ni Slovačkov brez Čehov in ni Čehov brez Slovačkov; brez enega teh činiteljev ni mogoče skupnega življenja.

Slovaki — tako je tolmačil v parlamentu dr. Ivanká — niso o tako mogočnem dvigu šolstva na Slovaškem sanjali niti v najbolj fantastičnih dneh. V teh letih slovaško šolstvo ni delalo le ogromnih korakov, temveč rekordnih skokov.

Pa naj govore o tem kar številke:

Pred prevratom niso imeli Slovaki niti enega otroškega vrta, zdaj jih imajo 98!

Ob prevratu je bilo na Slovaškem madjarsko-slovaških osnovnih šol (bile so le utrakvistične!) 186, danes pa je slovaških osn. šol 3125. Samo ruskih osnovnih šol je na Slovaškem 89. Leta 1918, je bilo na slovaškem ozemlju slovaških meščanskih šol — 0, — v letu 1933. pa jih je 125. Tudi Rusi niso imeli na Slovaškem v letu 1918, nobene meščanske šole, zdaj imajo 1.

Madjarska uprava je pritiskala pred prevratom tudi Nemce. V letu 1918, niso imeli ti nobene meščanske šole, zdaj jih imajo 6.

Čehoslovaški državljani madjarske narodnosti pa imajo v letu 1933. 18 meščanskih šol na ozemlju Slovaške.

Jože Zupančič:

Pogled skozi prosvetno lino k severnim bratom

Šolska reforma na Poljskem in v ČSR. — Pesnik Hauptmann o velikem Masaryku. — Kulturni napredek Slovaške po osvobojenju.

Kakor nas zanimajo nad vse dogodki vsakdanjega življenja, ki jih doznavamo iz domovine naših severnih bratov, tako nas tembolj zajamejo njih zadeve, ki spadajo v našo stroko. Vprašanja iz šolskega področja pa moramo motriti z vso pozornostjo: primerjave dognanj na šolskih poljih, njihovih in naših, naj nam bodo za kažipot pri graditvi slovaškega šolstva in slovanske kulture.

Bežen pogled k Poljakom in Čehoslovacom nam beleži dva zanimiva dogodka, ki nas zanimata zlasti z učiteljskega stališča. Z letošnjim letom je stopil na Poljskem v veljavo novi šolski zakon, ki ga je predložil Sejmu prosvetni minister g. Jedrzejewicz.

Prostor, določen temu pisanju, ne dovoljuje, da bi prikazal novi učni načrt v podrobnosti, niti ga zato ne morem razčleniti in primerjati z našim. V ilustraciji prepotrebne poljske šolske reforme naj navedem le, da so pripravljali podlago za novi načrt že več let, domala celo desetletje. Prejšnji šolski sistem ni kazal prav nobenih opor, ki jih nujno potrebuje sodobna, nacionalna država. Zato pa je dal sedanji minister g. Jedrzejewicz svoji domovini pravce v demokratično smer prav potom šolske reforme. Enotno šolstvo naj vzgaja državljane, kakor to zahteva sodobna demokracija. Prav osnovno šolstvo naj pobija v glavnem analfabetstvo, novi zakon pa naj dvigne dosedanj nizok procent šolske obveznosti.

Stari grški rek »Sveto služimo sveti domovini« naj zajame tudi poljsko mladež.

Prosvetna šestletka bo razširila omrežje enotnega šolstva, vsi zahtevki lani sprejetih reform se bodo izvedli do l. 1939.

Že dosedaj nam je veljal patriotizem poljskega brata za svetel zgled, poljskemu učiteljstvu pa bo novi zakon omogočil, da postavi pri vzgoji mladine kremenit temelj mladi, demokratični republiki. Dobra šola vzgaja dobre državljane. In takih naša severna slovanska trdnjava, v katero butajo prav v zadnjem času od zapada nevarni udarci, nad vse potrebuje.

Jugoslovanski učitelji pa tudi vneto zasledujemo dogodke v ČSR, koder pripravljajo novi osnutek šolskega zakona. Čehoslovaški osnutek bo gotovo vzoren izvod prosvetnega zakona, saj so znani baš Čehi kot najbolj prosvitljen narod v Evropi, ki so se v statistiki analfabetizma postavili na najodličnejše mesto, in se je njih procent nepismenih približal — ničli.

Sedanji čehoslovaški prosvetni minister dr. Derer je predložil praškemu parlamentu osnutek novega zakona. Temeljna misel Dererjevega načrta je: enotno šolstvo in popolno poddržavljenje šolskega pouka. Moti se, kdor misli, da so vse politične stranke s pohvalo sprejele vodilni princip novega šolskega zakona. Osnutek že obravnavajo na shodih in sestankih širom republike, ki bo dobila s tem okvirni šolski zakon za vse pokrajine. Posebne glavne razprave pa se vrše v parlamentu.

Prosvitljeni čehoslovaški narod ve, da bo novi zakon za zvezdo-vodnico vsemu narodu za dolga leta. Na šolskem vprašanju so zainteresirane prav vse stranke. In teh nimajo v ČSR malo; in so tudi kaj razborite.

Šola je temelj življenja!

Tako sem čital nad vhom v šolo nedaleč od kolodvora v črnem Plznu. In dober temelj šoli postavljajo v ČSR z dobrim zakonom.